Цана нумэру 50 кап.

БЕЛАРУСКАЯ ДУМКА

ВЫХОДЗІЦЬ ТРОЙЧЫ У ТЫДЗЕНЬ.

Рэдакцыя і Адміністрацыя — Бостра-Брамская, № 9 — адчынена што дня, апрача сьвята, 8—12 і 3—5.

АБВЕСТКІ: 1 радок перад тэкстам 4 рублі. 1 радок за тэкстам 2 рублі. 3 безработных за усю абвестку 2 рублі.

Год I. Панядзелак, 9 чэрвеня 1919 г. № 19.

Сягоньня у 11 гадз. нараніцы адкрываецца БЕЛАРУСКІ ЗЬЕЗД Віленшчыны і Горадзеншчыны.

Вуліца Востра-Брамская 9, бывшыя па-базыліянскія муры.

Ажыуленьня бальшавізму.

Цяперашняе палажэньня бальшавікоў пачынае патроху узмацовывацца. На усіх фронтах сілы бальшавіцкія падняліся, дзякуючы надзвычайным высілкам бальшавіцкага ураду. Агітацыя па гарадох цэлых атрадоў зложаных з кабет, адозвы нават у кінэматаграфах, мабілізацыя сярод рабочых па хфабрыкам усё тое зрабіло вялікі рух, які адзначыў сябе у тым, што чырвоная армія каля Казані, Сымбірска і Самары адкінула войскі Калчака на 120 да 160 вёрстаў. На фронце Румыніі усё больш і больш бьюць бальшавікі румынскія войскі.

Усё гэта зрабіло аграмаднае уражэньне у Расеі. Троцкі раптам зрабіўся героям камуністаў і пачынаюць называць яго расейскім Напалеонам.

Праўда на паўночным фронце каля Петраграда ды на заходнім фронце бальшавікам ні надта танцуе, але да поўнага пагрома яшчэ далёка. Бюллетэны усіх штабаў войск, якія ваюющь проціў бальшавікоў, падцьверджаюць, што сілы бальшавіцкія узрасьлі.

У Эўропе бальшавізм так сама пачынае узрастаць. Камуністычны урад у Вэнгрыі працуе добра, тэррора ніякага німа, хаця працўнікі ураду сідзяць на дармовых харчах; усі мусяць працаваць, але ўсім плоцяць добра. Дагэтуль Вэнгрыя здалела ўжо пабіць румынаў і чэхаў. Газэты пішуць, што вэнграм памагае нямецкі генэрал Макензэн са сваім войскам, каторае праз Чэхію хоча прабрацца дамоу. Факт, што чэхі моцна разбіты і адступаюць. У Славацыі, каторая была злучана з Чэхіяй ідзе бунт процiў чэхау, тое самае робіцца у Сілезіі. Славацыя пранікла бальшавіцкім духам і маняцца там увязваць каммуну.

Несчасьця чэхау выклікалі узмацаваньне у Чэхіі камуністычнага руху. Камуністы чэскія распаусюджуюць праклямацыі, у каторых напісана вось што:

«Урад Массарыка, як наагул кожны буржуазны урад, ня здольны прывясьці у парадак справы Чэхіі так, каб не праўлялася кроу найлепшых сынау нашай бацькаушчыны, каб змучаны вайною чэскі народ мог урэшці узяцца да творчай працы. Гэтае заданьне можа выпаўніць толькі урад, які будзе складацца з людзей варожых імпэрыялізму ды капіталізму.»

Сама сабою разумеецца, што узмацаваньне бальшавізма на фронтах выклікаць мусіць і узмацаваньне ідэі у массах. Пашырэньне бальшавізма у Эўропе грозіць паважна цэлай акцыі Антанты дзеля умацаваньня міру.

Найбольшай угрозай можа быць злучаньне расейскіх камуністау з вэнгерскімі а потым з нямецкімі. Вядома агульна, што немцы зброяцца і абецаліся зрабіць помсту. Як ні як але сучаснае палажэньне у Эўропе прадстауляецца досыць цёмна і грозна.

Юры Олельковіч.

Справа беларускага біскупа.

Колькі днёў таму назад «Nasz Kraj» падаў вестку аб тым, што віленскі біскуп Матулевіч, будучы у Варшаве, прасіў апостольскага візытатара монсіньёра Ратті аб назначэньні беларускага біскупа-суфрагана.

Ня ведаем на сколькі гэта праўда, адзначым толькі тое, што біскуп беларус нам—беларусам каталікам—патрэбны і мы яго мусім мець і будзем. З цікавасцю мы чыталі палеміку готтэнтотскага «Dziennika Wilenskiego» з паважанай рэдакцыяй газэты «Nasz Kraj». Ведаем як нашыя ксяндзы-полёнізатары глядзяць на беларусаў, як іх польшчаць, як вядуць паміж іх прапаганду, каб запісываліся у палякі і ведаем добра, чаго нам трэба дабівацца. Нацыянальнай крыўды і шкоды, зробленай беларусам, мы гэтым душэхватам ніколі не забудзем.

Аб справе беларускіх казаньняў у касьцёлі мы маем шмат цікавых матэрыялаў. Ведаем як да беларусаў адносіліся біскупы палякі, а як біскупы беларусы, як напрыклад біскуп Сымон. Мы бачылі на ўласныя вочы як зьдзекаваўся біскуп Цепляк над ксяндзом Астрамовічам за яго беларускія казаньня, як біскупу Цепляку памагаў у гэтым бывшы мінскі губернатор Гірс. Ксёндз Астрамовіч 2 гады за тое, што ён беларус сядзеў без парафіі у Менску, жывучы з ласкі сваіх коллегаў-ксяндзоў, якія яму часам давалі адпраўляць набажэнства за бедных.

Кляссычныя па сваему езуіцка-полёнізатарскаму зьместу лісты біскупа Цепляка да ксяндза Астрамовіча мы чыталі у арыгінале і абурываліся да глыбіны душы.

Усе гэтыя матэрыялы паслужаць нам довадамі патрэбнасьці і канешнасьці атрымаць ад Рымскае Курыі свайго біскупа-беларуса.

Тутэйшыя касьцельныя уласьці аднасяцца страшэнна варожа да ідэі беларускай мовы у касьцёлі. Але у гэтым яны расходзяцца з камісcыяй de propaganda fide у Рыме.

У Менску справа стаіць іначэй. Новы біскуп Лозінскі, як паляк ні надта быў з пачатку прыхільны беларусам. На ві-

таньня яго па беларуску адказываў толькі па польску. Але час ішоў, біскуп цікавіўся рухам беларускім і, пераканаўшыся, што гэта рэч жыцьцёвая, паважная, зрабіў беларусам неспадзеўку. 6-го сьнежня 1918 года а гадзіне 8-й зранку адбылася першая беларусская імша у Менску. Служыў сам біскуп Лозінскі, у часе імшы пеяў хор па беларуску рэлігійныя стара-беларускія песьні пад загадам рэктара сэмінарыі ксяндза Абрантовіча. Бабы, польскія дэвоткі, прабавалі заглушыць хор польскімі песьнямі, але гэта ім не удалося. У канцы імшы сам біскуп Лозінскі прачытаў па беларуску евангеліе і на тэму з евангелія сказаў казаньне гарачо, ад сэрца і добра па беларуску. Бабы, дэвоткі ажно раздзявілі вусны, пабачыўшы гэткае дзіва. Цэлая імша і казаньне ухапілі за душу ня толькі беларусаў-каталікоў але і беларусаў-праваслаўных. Усе мелі сьлёзы у вачах.

Ад гэтай пары пастаянна адбываецца беларуская імша кожную нядзелю у капліцы Добрачыннасьці ад 11 да 12 гадзіны, заўсёды з чытаньнем евангелія і казаньнем па беларуску. Народу паўнюсенька: ходзяць і каталікі і праваслаўныя.

Справа з беларускай мовай у Менску пастаўлена моцна, фундамэнтальна.

Само сабою разумеецца, што беларусы ня могуць мець пераканаьньня і веры да уселякіх ксяндзоў тыпа Мацеевіча, каторы так добра бараніў беларусаў у расейскай Думе, як і бацюшкі Околовіч ды Вераксін. Німа дзіва, што віленская полёнізаторская дзеяльнасьць ксяндзоў, нацыянальнае душэхватства прымушае беларусаў да стараньнёў каб мець сваіх, родных беларускіх ксяндзоў.

І калі пачнецца барацьба беларусаў з ксяндзамі полёнізатарамі і пойдзе такім шляхам як у літвіноў—віна у гэтым будзе не нашая, бо не мы распалім гэты пажар.

Раман Суніца.

Пратэст проці польскага цывільнага упраўленьня у аккупаванной Беларусі.

8 мая Старшыня Рады Міністраў Беларускай Народнай Рэспублікі падаў Старшыні Французкай Ваеннай Місіі у Бэрліне, генэралу Дюпон, дзеля перасылкі ў Парыж Старшыні Мірнай Канфэрэнцыі, ноту пратэсту проці польскай гаспадаркі ў Беларусі, аб якой красамоўна гавораць далучаныя да ноты матэрыялы афіцыяльнага характару. Тэкст ноты пратэсту гэткі:

Пану Старшыні Мірнай Канфэрэнцыі
у Парыжу.

Выступаючы пад штандарм барацьбы з большавізмам, польскія войскі крок за крокам захопліваюць зямлі Беларускай Народнай Рэспублікі.

Заняўшы сперша—паводле угоды з нямецкім урадам—Городзеншчыну, яны цяпер аккупіравалі адвечную сталіцу Беларуска-Літоўскай Дзяржавы, Вільню.

Карыстаючыся тым, што нямецкія уласьці недапусьцілі арганізацыі беларускіх урадовых войск, палякі, ня ўходзячы ні у якія зносіны з мясцовымі органамі беларускай дзяржаўнай уласьці, сілай штыкоў сваіх заводзяць у аккупіраваных Беларускіх землях польскае цывільнае упраўленьне, апавяшчаючы, што польскія чыноўнікі будуць правадзіць выбары дэпутатаў ад народу, якія, бач, павінны выявіць Народную Волю.

Натуральна, што пад націскам польскай аружнай сілы аб свабодным выяўленьні волі народу ня можа быць ніякай гутаркі. Аб гэтым вельмі красамоўна сьведчыць цэлы рад адбыўшыхся ужо беспрычынных арыштаў беларускіх дзеячоў, вядомых сваей нязгодлівасьцю з польскімі захватнымі плянамі.

Аб істоце-ж справы насяленьне Беларусі ужо выявіла сваю волю на Усебеларускім Нацыянальным Кангрэссе у Менску у сьнежні 1917 году, абвесьціўшы Беларускую Народную Рэспубліку у этнаграфічна-гістарычных межах і прызваўшы да жыцьця праваздольную ўласьць у асобе Рады Рэспублікі і урадовую—у асобе Рады Міністраў.

Беларускі Урад гэтым звертаецца да Мірнай Канфэрэнцыі з самым гарачым пратэстам проці захвату палякамі цывільнага упраўленьня у аккупіраваных імі Беларускіх зямлях і проці падгатоўкі польскімі аккупантамі пры зусім ненармальных варунках «выяўленьня волі» (?) тэрорызаванага імі насяленьня. Беларускі Урад заяўляе, што на Усходзе мір магчымы толькі на аснове сьпешнага прызнаньня усіх новаутвораных дзяржаўных арганізмаў і справядлівага разграніченьня іх паводле этнаграфічнага прынцыпу,—захват-жа палякамі тэй ці іншай часьці Беларускай зямлі, хоцьбы і апраўданы вырванай у насяленьня штыкамі ці інтрыгай згодай, будзе заўсёды станавіць ніколі не зажываючую рану і прычынай самай вострай нацыянальнай барацьбы, творчы на Усходзе Эўропы новыя Балканы.

Адказ за магчымыя пасьледствы, справакаваныя польскай акцыяй, Беларускі Урад цэлком ускладае на Урад Польшчы.

8 мая 1919 г.

З газэт.

Уціск Беларусаў.

Варшаўская «Gazeta Polska» у № 277 з 4 чэрвеня піша:

«Даходзяць да нас інфармацыі, што адносіны ніжэйшых органаў адміністрацыі да беларусаў ёсьць у высокім стопню непрыязнымі. Ніжэйшыя органы адміністрацыі спыняюць свабоду нацыянальнага беларускага руху, не робячы аднача сна прашкод масквафільскай агітацыі.

Думаем, што Міністэрства Унутраных Спраў займецца гэтай справай, каторая у стасунках польска-беларускіх можа выклікаць катастрофны для нас эффэкт».

Справядлівыя увагі «Gazety Polskiej», каторая ня ведае нават тысячнай часьці зьдзекаў над беларусамі, павінны бы выклікаць умешаньне у гэтыя справы, якія страшэньне баляць і псуюць да шчэнту справу згоды і пажаданай уніі. Каб толькі гэты голас, не астаўся голасам... вопіючага ў пустыні!

Польшча не ваює з Украінай...

Цікавую стацьцю памяшчае „Kurjer Polski“ у № 140 з 5 чэрвеня. Напісана там, што з Польшчай ваевалі не украінцы, а «галычане», гэта «nostra rusini apelantur» паводлуг тэрміну Юлія Цэзара.

Украінцы ня толькі з Польшчай не ваевалі, але і не маюць ніякіх варожых кіраваньнёў проціў Польшчы. Прыслалі яны у Варшаву пасла Барыса Курдыноўскага каб навязаць прыязаныя адносіны і як найдалей ідучыя праекты аб будучым саюзе Украіны з Польшчай. Паводлуг газэты Петлюра ніколі не ваеваў проціў Польшчы, бо камандзірам русінскіх войскаў быў генэрал Паўленко.

Петлюра, як галава украінскае рэспублікі, стараўся заўсёгды не паднімаць спорных граніц у Галічыне і ніколі у граніцы Галічыны не уступаў. Далей у стацьці знаходзім весткі, што у цэлай Украіне, залітай бальшавікамі, робяцца селянскія паўстаньня, якія не спыняюцца а пашыраюцца усё больш і далей. Паўстаньня маюць эканамічны характэр, аднака выяўляецца пры гэтым і бурнае нацыянальнае пачуцьцё, якое неспадзевана для сябе бальшавікі сваімі гвалтамі разбудзілі.

Калі у Луцку украінскія войскі даведаліся аб прыбліжэньні польскае арміі, не выступалі зусім проціў яе і былі страшэнна зьдзіўлены, калі іх узялі у палон. Узяты у палон атаман Тімчэнко, каторы браў тры разы Кіеў і мае вялікую славу ў боях з бальшавікамі, злажыў у Варшаве па гэтаму поваду пратэст Начальніку Гасударства.

Усе інтрыгі і цкаваньня проціў палякоў—гэта справа не Петлюры, а Лозінскаго, дэлегата русінскаго галіцыйскаго ураду, з якім Украінскі Урад зносін не мае. Украінцы просяць каб іх не зьмешываць з галіцыйскімі русінамі. У Парыжы працуе у гэтым кірунку дэлегат ураду Петлюры пан Сыдорэнко. Галіцыйскай русінскай арміяй загадываюць немцы і аўстрыякі. Петлюра за часоў Скарападзкага і панаваньня немцаў сядзеў у турме, бо туды гэтман пхаў усіх украінскіх патрыётаў, а на іх мейсцы ставіў чорнасоценцаў кацапаў, як напрыклад Пурышкевіча і Кэллера.

Калі Скарападзкі быў выгнаны, цэлая Украіна прызнала Петлюру і ён стаў загадчыкам Украінскае Рэспублікі. Петлюра паслаў сваіх прэдстаўнікаў у Парыж, каб адзначыць сваю прыязьнь для Антанты і свае становішчэ да германафілаў, якія яго трымалі у турме.

Украіна з Галіцыйскім Урадам не мае нічога супольнага і вядзе перагаворы з Польшчай, якія ідуць вельмі добра. Усе украінцы спадзяюцца, што перагаворы дадуць напэўна счасьлівыя рэзультаты для добрых суседзкіх адносін.

ОКЛІЧ.

На скрыпулю, вось цымбалы,
Ты дуду сваю надзьмі
Разам гучна ў склад удалы,
Так каб людзі не здрэмалі,
Песьню лепшую пачні.
Стройна, складна песьню тую
У пераліву пераві,
Тую самую старую,
Што сьпеваеш задаўную,
З гора ў радасьць пераліў.
Вы жэ-ж хлопцы і дзеўчата,
Словы знаеце свае,
У голас разам! Як пачата,
Каб зрадзела наша хата,
Каб пачулі ўсе яе!
Так зайграем, засьпяваем
Гучна разам тон у тон,
Каб за рэчкай, за Дунаем
І у гай і за гаем
Разыйшоўся гул-разгон.
Каб салоўкі ці зязюлі,
Ці крыніцы, ці бары
Зразумелі і адчулі,
Што усё гэта яны чулі,
Як наш прадзед пеў стары.
Ну дык разам, усё гатова,
Стройна, складна тон у тон,
С пераліваў слова ў слова
Так ад сэрца аж да Бога!
...Размахніся-ж веча звон!!!

Іван Нелепка.

АПОШНІЯ НАВІНЫ.

— Ідуць перэгаворы французко-ангельскія у справе Камэруна і Того, бышых колоніяў немцаў. Французы хочуць забраць гэтыя зямлі, ангілйцы не даюць.

— Немцы наладжываюць гандлёвы хаурус са Швэйцарыяй.

— Калчак арганізуе новы кабінэт міністраў са старшынёй Валагодзкім. Сам Калчак перабраўся у Екацерынбург.

— У Баўгарыі бунты. Войскі у розных мейсцох злучыліся з народам. Едзць спробы праклямаваць савецкую камуністычную рэспубліку.

— У Італіі ідуць вялікія забастоўкі. Работнікі ставяць барыкады.

У Францыі на поўнач у капальнях вугля забастовало 15000 гарнякоў. Забастоўка мае характар чыста эканамічны.

— Баварскі суд у Мюнхэні засудзіў на сьмерць расейскага падданага камуніста Левіна-Ніссэна.

— Немецкі урад цягне над суд прэзыдэнта новае Надрэйнскае Рэспублікі доктора Дортэна. Антанта падтрымлівае рэспубліку.

— Англія прызнала незалежнасьць царства сербско-хорватско славонскага.

— Паводлуг апошніх вестак перэгаворы з Немцамі перэцягнуцца да 1 ліпня.

— У Бэрліне у канале Ляндвэр знайшлі труп камуністкі Розы Люксэмбург.

— Монголія апавесьціла сваю незалежнасьць. У мангольскім урадзе выбрано казацкага атамана Семёнава, каторага зроблена князем.

— Заходні украінскі урад дзеля небяспекі ад войскаў польскіх і рымынскіх пераехаў у Камянец-Падольскі.

— З Гэльсінгфорса паведамляюць, што бальшавікі выпусьцілі фальшывыя англійскія і французкія грошы (асыгнаты на 20 і 10 шылінгоў і 1000 і 100 франкоў) і стараюцца іх пусьціць на міжнародным рынку.

— Пскоў пасьля сільнага боя з бальшавікамі занялі эстонскія войскі. У палон узята 4.000 бальшавікоў.

— Орэнбург узялі штурмам сыбірскія войскі Калчака 21 мая.

— Ганновэр пастанавіў адлучыцца ад немцаў і утварыць незалежнае каралеўства.

— Ангельская газэта „Manchester Guardian" піша, што бывшая царыца удава вядзе у Лёндыне агітацыю, каб вярнуць ізноў царызм.

— Францыя правяла вайсковую умову з Чэхіяй.

— Бальшавікі ўдарылі на Бэндеры, але войскі румынскія і французкія адкінулі бальшавікоў за Днестр.

— У Славацыі чэхі завялі ваенную дыктатуру. Чехі разстрэлялі двох выдатных славакоў, якія вялі агітацыю процiў злучэньня Славацыі з Чэхіяй.

— У Люблін прыехаў дэлегат заходняго Украінскага Ураду ад генэрала Паўленко да генэрала Галлера.

— У Коўне прыехала з Варшавы дыплёматычная місcыя, якая маніцца вясьці перагаворы з літоўскай Тарыбай.

— У Чехіі і у Славацыі пашырэецца камуністычная прапаганда.

— З прычын перегавораў польскі урад спыпіў наступленьне на украінскім фронце.

беларускіх працуючых масс бачыць у будаваньні і разьвіцьці незалежнай Беларускай Народнай Рэспублікі на асновах, адпавядаючых дамаганьням пралетарыяту усяго сьвету і асабліваму укладу сацыяльна-эканамічных адносін у Беларусі, і кліча сусьветную Дэмакратыю паддзяржаць дзяржаўнае і соцыяльнае будаўніцтва Беларусі".

Усе матэрыялы аб Беларусі былі аддадзены ў асобную камісію, якая ў мысль агульных пастаноў Канфэрэнцыі павінна была выпрацаваць дэклярацыю для падачы Мірнай Канфэрэнцыі ў Парыжы.

Нота Беларускага Ураду аб транзакцыях.

16 мая Урад Беларускай Народнай Рэспублікі падаў Нямецкаму Ураду ноту, ў каторай заяуляе, што ніякіх транзакцый з беларускім нацыянальным меньнем, зробленых бяз згоды Беларускага Ураду у межах савецкай, польскай, літоўскай і украінскай аккупацый, Беларуская Народная Рэспубліка ня будзе прызнаваць правамочнымі.

Мутня

Польскія газэты надрукавалі вестку аб сустрэчы ў Горадні Язэпа Пілсудзкага. Паміж іншым, яны кажуць, што старшыня Цэнтральнае Рады Горадзеншчыны, П. Алаксюк, вітаючы Язэпа Пілсудзкага, сказаў, што прыход польскага войска нясе для беларусоў новую эпоху і волю і іншыя там добрыя рэчы.

Мы пэўны, што усё гэта перакручана, што гэтага не магло быць, бо ад чыйго імя мог-бы *так* сказаць п. Алякскюк, дзе той шчасьлівы куток у акупаванай палякамі Беларусі, дзе былі б радыя з польскае акупацыі, дзе тая воля для беларусаў? Хіба што ня ў турмах і Кракаве...

Беларусь.

Процiў самазванства.

Городзенскія беларускія арганізацыі пратэстуюць процiў самазванай дэлегацыі беларусаў з Горадна пад загадам пана Алексюка у Варшаву дзеля сэпаратных перагавораў з Польскім Урадам аб паддзержцы.

Аддзельная беларуская рота у Коуне.

У Коўне сфармавалася аддзельная беларуская рота пад камандай афіцэра Яніцкага.

Беларусь і Чэхі.

29 красавіка Старшыня Рады Міністраў Беларускай Народнай Рэспублікі, Антон Лукевіч, быў прыняты ў зам у на Градчанах у Празе Прэзыдэнтам Чэха-Славацкай Рэспублікі, Массарыкам.

Пасьля доўгай нарады, ў якой выявілася, што Прэзыдэнт Масарык добра знаёмы з беларускім дзяржаўным будаўніцтвам, прадстаўнікі Беларусі і Чэхау прыйшлі да поўнай згоды ў паглядах на сучаснае палажэньне і задачы адраджаючыхся народаў. Прэзыдэнт Массарык заверыў Старшыню беларускай Рады Міністраў, што Чэхі шчыра спрыяюць Беларускай Народнай Рэспубліцы і будуць аказваць ей магчымую дапамогу.

У канцы былі зроблены дужа важныя умовы ў палітычных справах. Між іншым, пастаноўлена завязаць пастаянныя зносіны між Беларускай Народнай Рэспублікай і Чэхамі.

Беларуская Дэлегацыя на Мірнай Канфэрэнцыі у Парыжы.

29 красавіка выехала з Бэрліну ў Парыж першая група членаў Беларускай Дэлегацыі на Мірную Канфэрэнцыю. Сперша выехалі тры асобы.

Рэшта членаў Дэлегацыі разам з старшынёй выехала толькі 24 мая.

Міжнародная Соцыялістычная Канфэрэнцыя у Амстэрдаме і Беларусы

З Беларускіх Соцыялістычных Партый пастанавіла прыняць учасьце ў Канфэрэнцыі толькі Беларуская Соцыял-Дэмакратычная Партыя. Аднак, у апошні мамэнт выявілася, што выезд беларускага дэлегата з незалежных прычын адбыцца ня можа. Тады партыя паслала Канфэрэнцыі свой прывет на пісьме, а także мэморыял аб палажэньні ў Беларусі, копію мэморыялу, пададзенага Урадам Беларускай Народнай Рэспублікі Мірнай Конфэрэнцыі, і іншыя матэрыялы.

Тэкст прывітаньня быў гэтакі:

„Беларуская Соцыял-Дэмакратычная Партыя, ня маючы магчымасьці дзеля незалежных ад яе прычын паслаць на Канфэрэнцыю сваіх прадстаўнікоў, шлець сабраўшымся прадстаўніком міжнацыянальнай Соцыял Дэмакратыі сваё гарачае прывітаньне і выказывае сваю веру, што аб'еданы сусьветны пралетарыят сваім магутным напорам разаб'ець векавы соцыяльны і палітычны уціск працуючых масс.

„Беларуская Соцыял - Дэмакратыя, становячыся ў рады байцоў за пабеду працы над капіталам, ясную будучыню

У Вільні.

Выбары мескае Рады.

Выдадзено распараджэньне аб выбарах да Тымчасовае Рады места Вільні. Рада будзе складацца з 50 радных; чынае выборнае права маюць усе як мужчыны так і жонкі, калі скончылі 21 гадоў і жывуць у горадзі ня меньш 6 месяцаў. Ня могуць выбіраць асобы чужога гасударства, якое знаходзіцца у барацьбе з польскім войскам; асобы аграніччаныя у правах, асобы трымаючыя шынкі і дамы распусты Права голаса маюць і тыя, што скончылі 25 гадоў і маюць элементарную адукацыю ды умеюць гаварыць па польску. Сябрамі Рады ня могуць быць працаўнікі цывільнага ураду, паліцыі і міліцыі. Галасаваньне — гэтак званая 5-ціхвостка. Тымчасовая Рада будзе на сваім мейсцы да часу выбароў Рады на падставе нармальных выбароў. Урадовай мовай Рады і мескае адміністрацыі ёсьць польская мова. Выбары будзе вясьці камісар, назначаны праз Генэральнаго Цывільнаго Камісcара.

Яшчэ аб аблаве.

Польскія газэты пішуць, што аблава зробленая 5 чэрвеня у Вільні дала добрыя рэзультаты. Знойдзены быццам тайныя склады прадуктаў, аружжа, арыштаваны шкодныя людзі, каторых лаўно шукалі і гэтак даляй. Усё гэта быць можа і праўда, але мы беларусы гэтаму ня верым. Мы бы маглі зрабіць пытаньне:

а скольки грошы рэквізавано пры асабістых рэвізыях на вуліцах? Мы ведаем адно, што пры гэтых рэвізыях паны аккупанты зьдзекаваліся над усімі непалякамі. Уцярпелі тут беларусы, літвіны і жыды.

Могуць нам тлумачыцца уселяк і патрэбай і канешнасьцю гэтай меры, мы аднака будзем казаць, што мы гэткаму ураду ня верым. Калі-б паны аккупанты хацелі і маглі, не гуляць у дыплёматычную тайну, а паступаць яўна, як быць павінна пры праўдзівай (не хфарбаванай) свабодзе, дык аб рэзультатах рэвізыі і віне арыштаваных былі бы афіцыяльна жыхары Вільні апавешчаны. Тады каралева плётак Вільня не была бы тэатрам нацыянальнага зьдзеку, народ не вініў бы ва усім жыдоў і непалякоў і жыцьцё было бы не такім цяжкім як цяпер. Пры такіх варунках ад самаго заняцьця Вільні да гэтага часу непольскія нацыянальнасьці, на кожным кроку уціскаемыя, ня могуць мець ні веры ні патрэбнай пашаны і ня могуць уціскачоў іначэй называць як аккупантамі.

Німа чаго ужо казаць, што Устаноўчы Сойм Края дасьць неспадзевачыя аккупантам рэзультаты.

Акружны суд.

Доўга чаканы будзе нарэшці адкрыты у Вільні 15 чэрвеня акружны суд. Дзеяльнасьць яго пашыраецца на паветы: Віленскі, Сьвянцянскі, Ашмянскі, Троцкі, Лідскі ды Навагрудзкі. Суд будзе складацца з 16 акружных судзьдзёў, пракурора, 7 падпракурораў, 12 сьледчых судзьдзёў, 20 міравых судзьдзёў, судзебных прыставаў ды з колькідзесяці канцэлярыстаў і возных.

Неспадзеванае шчасьце...

5 чэрвеня з'явілася ізноў, даўно не бачэная, абвестка у чатырох мейсцовых мовах. Як вядома абвесткі усе па прыказу камэнданта горада палкоўніка Тупальскаго друкаваліся ужо толькі выключна па польску.

Новая абвестка паведамляе, што ўласьнікі дамоў павінны рабіць заявы аб новапрыбыўшых і выехаўшых жыцелях. Будуць зроблены новыя перэзаўкі.

Госьць з Коўны.

У суботу 7-го чэрвеня прыехау з Коуна у Вільню вядомы беларускі дзеяч пан Тамаш Грыб. Атрымалі мы ад яго вельмі цікауныя весткі, з каторых друкуем ужо усё больш цікавае і важнае.

З усіх старон.

Варункі для урада Калчака.

У замен за паддзержку маральную, фінансовую і матэрыяльную Рада Чатырох ставіць Калчаку варункі, якія маюць вялікае значэньне.

Амбассадар Морріс завязе Калчаку ліст, у каторым напісана, што Антанту вельмі цікавіць расейская справа. Антанта хоча вярнуць парадак у Расеі і ведае што савецкі урад зрабіць гэта няздольны; дзеля таго урад Калчака будзе падтрыманы. Варункі пастаўленыя Калчаку вось якія:

1) Як толькі урад Калчака засядзе у Маскве зраз будзе сазваны Устаноўчы Сойм на асновах поўнай дэмакратызацыі. 2) На акупаваных тэрыторыях наступяць ўраз жа выбары у гарадох і земствах новых ўлад. 3) У пастунках Калчака не павінно быць нічога, што кіравалося бы вярнуць усе бышыя клясавыя і становыя (саслоўныя) прывілеіі. Свабода гражданская і рэлігійная павінна быць забеспечана. 4) Мае быць прызнана незалежнасьць Фінляндыі і Польшчы. Усе справы, якія будуць аднасіцца да граніц гэтых краёў, павінны быць аддадзены на пастанову Лігі Народаў. 5) Калі перагаворы, пачатыя праз Калчака з Эстоніяй, Латвіяй, Літвай, народамі Каўказа, Каспійскім морам не дадуць рэзультата, дык Ліга Народаў будзе разьвязываць усе труднасьці. Пакуль да гэтага дойдзе урад Калчака мусіць прызнаць аўтаноміі гэтых краёў ды прызнаць трактаты. 6) Расея прыступіць да Лігі Народаў, калі здалее адбудавацца на падставе дэмакратызма. 7) Урад Калчака будзе прымушаным паддаца абязацельствам, якія ўзяў на сябе ў стасунку да даўгоў Расеі ў сваёй дэкляраціі з 27 лістапада прошлага года.

Пратэсты расейскіх дыплёматаў.

Расейская арганізацыя заграничнае палітыкі паслала мірнай канфэрэнцыі ноту, у каторай пратэстуе процiў незалежнасьці Эстоніі, Латвіі, Літвы, Беларусі, Украіны. Усё гэта, а нават Усходняя Галічына са Львовам павінна належаць да новай Вялікай Расеі і толькі.

Як відаць, старыя бюракраты нічога не забылі і нічога не навучыліся. Ну што-ж: Nil admirari!

Заходнія украінцы.

Заходнія украінцы, галіцыйскія русіны, страшэньне нездаволены, што Петлюра паслаў свайго дыплёматычнаго дэлегата Курдыноўскага у Варшаву дзеля перагавораў. Былі спробы каб угаварыць Курдыноўскага, штоб пакінуў Варшаву.

Паражэньня чэхоў.

Чэхі пацярпелі надта вялікія паражэньня на вэнгерскім фронце. Вэнгерцы занялі цэлы рад пунктоў надта важных стратэгічна. У апошніх боях 8 батальёнаў чэскіх паддалося вэнгерцам. Вэнгерцам памагае нямецкая армія Макэнзэна, якая спадзяецца прарваць чэскі фронт і прайсьці у Нямеччыну. Тымчасам у Славацыі паўстаньне процiў чэхоў перашкаджае ваеннай акцыі.

Варункі Антанты для немцаў.

У прыватнай гутарцы прэзыдэнт Вільсон сказаў вось як аб варунках Антанты для немцаў:

«Прызнаю, што варункі міра для немцаў вельмі цяжкія. Яны на столькі цяжкія, што уважаюць нас за нелітасьцівых. Але досыць прыгледзецца і падумаць аб тым, каб спасаць французкіх правінцыях, якія былі пад нямецкай аккупацыяй, пабачыць іх чо таўскую работу зьніштажэньня, каб перэканацца, што варункі міра досьць яшчэ зносныя. Прадыктаваны яны былі не жаданьнем помсты, адно толькі пажаданьнем вярнуць кошты дз зрабіць немагчымым у будучыні гэткае варварства!»

Нямецкая ліга помсты.

Немцы арганізуюць лігу помсты. Мэта яе аслабіць уселякімі спосабамі Францыю. Паміж іншым ліга помсты маніцца напасьць на Польшчу. Агітацыя вядзецца шырока.

Ангельская газэта «Daily Mail» піша, што немцы ужо маюць больш чым 2 міліёны салдат і гатовяцца гарача да вайны.

Грамадзяне!

У працягу пары месяцаў Вільня атрымае Самаўпраўленьне, выбранае на найшырэйшых дэмократычных асновах, усе справы мястовай гаспадаркі будуць разрэшаць выбраныя Вамі Райчыя.

Білянс даходаў і расходаў м. Вільні за час да 1. VIII. гэт. году паказывае каля 3.700.000 м. дэфіцыту, гэтая сумма канешне павінна зьявіцца у Мястовай Кассе, бо як не, дык нашае места будзе бяз сьвятла, вады, бальніцаў, міліцыі ды інш. патрэбных установ, наагул будзе гаспадарчая анархія. Патрэбныя дзеля гэтага грошы можна-б дастаць з *надзвычайнага падатку* або пазычыць іх. Надзвычайны падатак у цяперашніх варунках быу-бы за шмат цяжкі, дык патрэба скіравацца да пазыкі. П. Генэральны Камісар Усходніх зямель згаджаецца пастарацца, каб месту пазычылі патрэбную сумму грошы, але з варункам, што будучае Самаўпраўленьне верне Ураду Рэчыпаспалітай пазычаныя грошы.

Выбары у Местовае Самаўпраўленьне можна будзе кончыць не раней як у палове ліпня, а дзеля таго што грошы патрэбны заразжа дык пакульшто да часу скліканьня выбранай Местовай Рады трэба даць п. Камісару гаранцыю ад дамаўласьнікаў і жыхароў м. Вільні. Гаранцыя гэтая страціць сваю вагу тады, як будучае Самаўпраўленьне прызнае пазыку.

Каб хутчэй сабраць гэтыя абязацельствы, мы пастанавілі зьвярнуцца да дамаўласьнікаў с просьбай падпісываць асабіста а так сама каб падпісвалі гэтыя абязацельствы іхнія кватэранты і гаспадары гандлёва-прамысловых прэдпрыемстваў, якія ёсьць у іхнім доме паводле далучанай паперы. Прапануем, як норму самае гаранцыі, прыняць прынамсі размер платы ў год за кватэру, калі яна будзе болеи за 300 руб. у год.

Зьвертаемся, значыцца, да Вас с просьбай, каб Вы далі гэтую гаранцыю. Грамадзяне, споўніце Ваш абавязак, памажэце, пакуль будзе ўтворэна Самаўпраўленьне, утрымаць у парадку мескую гаспадарку, падпісывайце абязацельствы.

Ад іменьня Фінансовай Камісыі
Ян Буйко, др. Тадэуш Дэмбоўскі, Ізраэль Ліхтэнштэйн, Эльяш Сейфэр, Самэй Троцкі.

Вільня, 31. V 1919 г.

Хто прыезджае у Вільню і мае хоць калiуца часу пахваліцца сваімі мястовымі, месяцовымі ці вясковымі навінамі; хто хоча сам даведацца аб патрэбных яму і грамадзе беларускіх справах і навінах ці дастаць беларускую літэратуру,—нiхай ен будзе ласкау не абмінуць сваю беларускую рэдакцыю.

Рэдактар і выдавец У. Знамяроўскі.

Друкарня «Віленскаго Выдавецтва», Мала-Стефанаўская, 23.